

References

1. *Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2021 r.* (2022). [Report on the activities of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2021]. Kyiv: Akadempriodyka.
2. *Zvit pro diialnist Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho u 2020 r.* (2021). [Report on the activities of the V. I. Vernadsky National library of Ukraine in 2020]. Kyiv: V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, 130 p.
3. Vyshnovetska S. V. & Artemenko Yu. O. (2020). Dystantsiyni rezhym roboty yak odna iz istotnykh umov pratsi [Remote mode of work as one of the essential working conditions]. *Law and society*, 5, pp. 49—54.
4. Inshyn M. I. (2020). Vydy ta zmist perevah dystantsiynoi zainiatosti pratsivnykiv v Ukraini [Types and content of advantages of remote employment of employees in Ukraine]. *Theoretical issues of jurisprudence and problems of law enforcement: challenges of the XXI century*. Kharkiv: Public Policy and Social Sciences Research Institute, pp. 48—51.
5. Koval T. M., Horieva V. V., Kulakovska T. L. & Matviichuk L. O. (2021). Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: naukova ta bibliotekno-informatsiina diialnist v umovakh karantynu (2020 r.) [The V. I. Vernadsky National library of Ukraine: the scientific and library and information activities in quarantine (2020)]. *Academic Papers of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 61, pp. 167—191.
6. Kotova L. V. (2012). Poniattia ta yurydychna pryroda alternatyvnykh form zainiatosti u suchasnykh umovakh [Concept and legal nature of alternative forms of employment in modern conditions]. *Actual problems of law: theory and practice*, 25, pp. 83—95.
7. Lobuzina K. V. (2019). Portaly znan natsionalnykh bibliotek [Portals of Knowledge of National Libraries]. *International Scientific Conference "Library. Science. Communication: Current Trends in the Digital Age"*, Kyiv. Available at: <http://conference.nbuv.gov>.
8. Motsar M. M. (2013). Problemy formuvannia dystantsiynnykh form zainiatosti v Ukraini [Problems of forming remote forms of employment in Ukraine]. *Academic Papers of Interregional Academy of Personnel Management*, 2 (37), pp. 123—128.
9. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia pravovoho rehuliuвання dystantsiynoi, nadomnoi roboty ta roboty iz zastosuvanniam hnuchkoho rezhymu robochoho chasu. (2021). *Law of Ukraine on February*, 4, № 1213-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua>. [Accessed: 14.03.2022].
10. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy, spriamovanykh na zapobihannia vynyknenniu i poshyrenniu koronavirusnoi khvoroby (COVID-19)*. (2020). Law of Ukraine on March 17, № 530-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua>. [Accessed: 14.03.2022].
11. Svichkaryova Ya. V. (2013). Dystantsiina robota yak odna iz form atypovoi zainiatosti. [Remote work as one of the forms of atypical employment]. *State and Regions. Series: Law*, 1 (39), pp. 129—134.
12. Sereda O. G. (2014, June). Deiaki aspekty vprovadzhennia rehuliuвання dystantsiynoi roboty v suchasnomu zakonodavstvi [Some aspects of the implementation of remote work regulation in modern legislation]. *Actual problems of legal science on the path of modern development of the state and society. Proceedings of International Science Conference*, pp. 245—248. Sumy State University. Sumy, Ukraine.

Надійшла до редакції 16 вересня 2022 року

УДК 027.7НТБ_НУ_Львівська_політехніка:[004.65:030]](045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2022.9(314).17-24

Світлана Лісіна,

кандидат іст оричних наук,

доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності
Національного університету у "Львівська політехніка",

e-mail: Svitiva@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-2652>

Інформаційний ресурс енциклопедичних видань науково-технічної бібліотеки Національного університету у "Львівська політехніка"

У статті розглянуто масив довідкових видань науково-технічної бібліотеки Національного університету у "Львівська політехніка" (далі — НТБ НУ "Львівська політехніка") за змістом (універсальні й галузеві енциклопедії) та географічним (інформаційний продукт, вироблений в Україні) аспектами, а також за хронологією (1992—2021).

Схарактеризовано особливості енциклопедичних і словникових видань; досліджено хронологію українських енциклопедій бібліотеки НУ "Львівська політехніка" як базу освіти і наукових процесів; окреслено перспективи використання довідкової літератури у практиці навчального закладу.

Подано формальну модель бази даних (БД) енциклопедичних видань науково-технічної бібліотеки. Авторка запропонувала БД "Інформаційний ресурс енциклопедичних видань науково-технічної бібліотеки Національного

університет у «Львівська політехніка»" на базі програми Microsoft Access. Основними перевагами створення та функціонування такої БД є швидкість отримання даних, прості й зручні засоби опрацювання кількох таблиць в одній базі, цілісність, єдність і гнучкість, стандартизація та уніфікація. Основні процеси функціонування бази взаємодіють через три зовнішні сутності: "Читач", "Читальний зал" і "Книгозберігання". Для спрощення пошуку інформації в базі даних за певними критеріями створено запити: довідкові видання з певної галузі; автор видання; рік видання; видавництво; місце публікації, обсяг та інші. Зазначена БД є зручною для користувача й надає повний доступ до довідкової інформації бібліотеки.

Ключові слова: енциклопедичні видання; енциклопедія; енциклопедичний словник; довідкові видання; інформаційний ресурс; база даних; запит пошуку; науково-технічна бібліотека

Постановка проблеми. Сучасне життя неможливо уявити без різних типів довідкової літератури, починаючи від інструкцій з експлуатації та закінчуючи багатотомними енциклопедіями. З огляду на ці тенденції вважаємо актуальним аналіз масиву довідкових видань НТБ НУ "Львівська політехніка".

На основі дослідження сучасних українських енциклопедій авторка поставила завдання уточнити типологічну класифікацію зазначених ресурсів; схарактеризувати тематико-типологічні особливості енциклопедичних видань; дослідити специфіку зібрання українських енциклопедичних видань, що зберігаються в НТБ НУ "Львівська політехніка".

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання типології та характеристики основних видів енциклопедичних видань порушували Т. Добко [2], М. Железняк [3], С. Ляшко [7], В. Смолій і Г. Боряк [9], Н. Черниш [12; 13] та інші. Публікації з означеної теми можна умовно поділити на дві групи: перша — теоретичні праці, автори яких розглядають загальні принципи формування, систематизації та особливостей енциклопедичних видань; друга — опис практичного досвіду функціонування наявних енциклопедій і словників у соціально-комунікаційному середовищі [4, с. 10]. Значну роль у висвітленні досвіду підготовки енциклопедій відіграють праці, виголошені під час міжнародних наукових конференцій "Українська енциклопедистика" [10; 11]. Отже, вітчизняні науковці за роки Незалежності зробили вагомий внесок у розвиток загальної енциклопедистики, що певною мірою сприяло відтворенню стану основних галузей наук.

Метою статті є дослідження способів поліпшення структурування енциклопедичних видань та їх пошуку в НТБ НУ "Львівська політехніка". Визначення тематико-типологічних особливостей енциклопедичних видань, їхня характеристика та аналіз зібрання сприятимуть розробленню формальної моделі бази даних енциклопедичних видань у науково-технічній бібліотеці.

Виклад основного матеріалу дослідження. До енциклопедичних видань відносимо такі види: 1) енциклопедії — видання, що містять найваж-

ливішу інформацію про різні поняття; 2) енциклопедичні словники — видання, "що містять статті невеликого обсягу, викладені в стислій формі та розташовані за абеткою їхніх назв" [1, с. 14]. Типологічна класифікація енциклопедичних видань здійснюється за кількома ознаками. За цільовим призначенням: наукова енциклопедія, що призначена фахівцям і відрізняється глибиною розкриття галузі знання; науково-популярна енциклопедія, що призначена читачеві-неспеціалісту та висвітлює знання також досить повно, але доступно; популярна енциклопедія, що містить широке коло відомостей для повсякденного життя чи дозвілля.

За характером інформації енциклопедії можуть бути універсальними, спеціалізованими, регіональними. Види спеціалізованих енциклопедій можна деталізувати: галузеві — зведення відомостей з якої-небудь галузі науки, культури, практичної діяльності; тематичні містять відомості з певної теми; персональні надають інформацію щодо життя та діяльності видатної особи.

За обсягом енциклопедичні видання поділяють на багатотомні та одностомні. Великі енциклопедії мають кілька десятків томів; малі — 10—12 томів; короткі енциклопедії — 4—6 томів; енциклопедичні словники — 1—3 томи. За форматом можуть бути настільними, портативними, кишеньковими.

Згідно з класифікацією енциклопедичних словників за характером інформації вирізняємо загальні, галузеві та персональні. Основні типологічні особливості енциклопедичних словників можна визначити так: об'єктом опису є предмет, пристрій, явище, подія, персона тощо; організація структури статей — алфавітна; меншою мірою, ніж в енциклопедії, подано систему посилань; невеликий обсяг видання (1—2, інколи 3 томи); відносна стислість статей [6, с. 14].

Свого часу В. Королько зауважив, що активність творення словників та енциклопедичних видань в Україні за період від 1991 р. зростає в порівнянні з радянським часом у 8—10 разів. Сучасна Україна диспонує десятками енциклопедичних видань, серед яких: загальні енциклопедії; галузеві (спеціалізовані) енциклопедії та слов-

ники (історичні, економічні, технічні, сільсько-господарські); регіональні енциклопедії [5].

Науково-технічна бібліотека Національного університету "Львівська політехніка" — одна з найбільших книгозбірень ЗВО України. Це структурний підрозділ університету, що виконує функції бібліотечно-бібліографічного, науково-інформаційного, навчально-допоміжного та культурно-просвітницького закладу, забезпечує навчальний процес, науково-педагогічну діяльність, науково-дослідну, виховну й культурно-просвітницьку роботу з книгами, іншими носіями інформації, що становлять фонд бібліотеки [8].

Фонди НТБ містять багате зібрання енциклопедичних видань, що дають змогу дослідникам простежити еволюцію розвитку науки й техніки. Звернувшись до історії енциклопедистики, можемо виявити світові універсальні енциклопедії у фонді бібліотеки "Львівської політехніки". Серед них — енциклопедія "Британіка", 13-те видання (у 32 томах, 1926 р.). Іншим всесвітньовідомим раритетом є енциклопедичні словники П'єра Ларусса, 29-те видання якого має бібліотека. У НТБ також зберігається енциклопедія, широко znana під назвами "Брокгауз", "Великий Брокгауз", — 14-те видання у 17 томах, надруковане в Берліні та Відні.

Цінною пам'яткою лексикографії є перше видання "Загальної енциклопедії Ольгегбранда" (1859—1869). Найдавнішою серед галузевих енциклопедій, що зберігається у фондах, є "Технологічна енциклопедія" (1830—1869), видана у Штутгарті. Видання складається з 50 томів, 19 з яких — альбоми з кресленнями.

За розвитком економічних понять дає змогу простежити двотомна "Загальна енциклопедія для купців, фабрикантів, комерсантів" Гофмана (1853), що побачила світ у Лейпцизі. Так, наприклад, до створення "Енциклопедії технічної хімії" (1915—1923) було запрошено професора Берлінського технологічного університету Фрідріха Ульмана як укладача, видання вийшло друком у Берліні—Відні у 12 томах.

Досягнення у сфері математики узагальнено в "Енциклопедії елементарної математики" у 3 томах (1909—1924), надрукованій у Лейпцизі.

Сучасні енциклопедичні видання часів незалежної України репрезентовано наймасштабнішим проектом "Енциклопедія сучасної України" у 30 томах (ЕСУ) (2001—). У фонді НТБ також зберігається "Енциклопедія історії України" у 10 томах (2003—2019), у якій використано схему наскрізних посилань.

"Економічна енциклопедія" (2000) — перша в Україні тритомна праця науковців-економістів, що охоплює майже 50 економічних наук.

"Енциклопедія політичної думки" (2000) є однією з найавторитетніших і найпопулярніших європейських енциклопедій сучасності. Вдала ідея поєднати в одній книжці філософію історії, історію політичної думки, історію права та філософію права, соціальну філософію та соціологію політики зумовила популярність видання серед дослідників і минулого, і сучасного стану політичної сфери.

"Українська мова: енциклопедія" (2000) — перша енциклопедія, присвячена українській мові та українському мовознавству, що вийшла накладом 5 тис. пр. В анотації зауважено, що у виданні на основі досягнень сучасного мовознавства подано відомості щодо української мови та українського мовознавства, розкрито термінологічні одиниці, розглянуто різноманітні аспекти опису української мови.

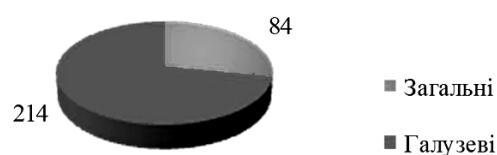
"Філософський енциклопедичний словник" (2002) — одностомник, що містить систематичний виклад філософських знань із позицій сьогодення, а також відомості про творчість визначних філософів минулого та сучасності. Чотиритомну "Енциклопедію перекладознавства" (2020) призначено перекладознавцям, студентам, викладачам і профільним фахівцям; у першому томі подано статті відомих спеціалістів у зазначеній сфері.

"Велика українська юридична енциклопедія" у 20 томах (2016—2020) висвітлює історію права України, містить інформацію щодо пам'яток українського права, державно-політичного й правового устрою країн світу тощо.

"Мала гірничо-енциклопедія" (2004—2013) у 3 томах за редакцією В. Білецького надає відомості щодо гірничої справи, а "Мінералого-петрографічний словник" (2018) є зразком енциклопедично-довідкового видання.

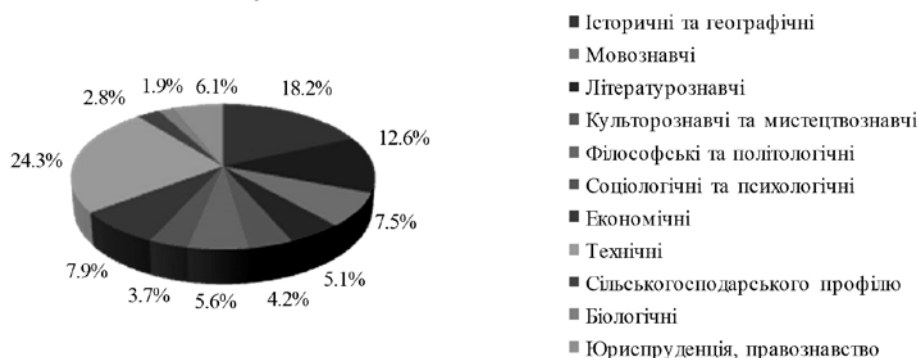
Фонд науково-технічної бібліотеки також містить велику кількість новітніх енциклопедичних видань періоду незалежної України, зокрема загальні енциклопедії — 84 назви і галузеві енциклопедії та словники — 214 назв (діагр. 1, 2).

Енциклопедичні видання з 1992 року

Діагр. 1. Енциклопедичні видання (1992—2021)

Галузеві енциклопедичні видання

Діагр. 2. Галузеві енциклопедичні видання (1992—2021)

Аналізуючи шлях друкованого видання від надходження до бібліотеки й до видачі читачеві, слід мати уявлення про структуру фонду та систему отримання видань споживачем. Структурно фонд бібліотеки складається з фонду читального залу НТБ, фонду читального залу студентської бібліотеки та фонду відділу книгозберігання. За потребою енциклопедичні видання із книгозберігання видають у наукові та студентські читальні зали. Щоб читач зміг отримати енциклопедію, йому потрібно відправити запит через один із читальних залів, де після звернення до відділу книгозберігання літературу видають читачеві (схема 3).

Схема 3. Інформаційна модель руху енциклопедичних видань

Оптимальному впорядкуванню енциклопедичних видань і пришвидшенню процесу їх пошуку та видачі читачам сприятиме створення бази даних енциклопедичних видань науково-технічної бібліотеки. Характеризуючи основні процеси БД НТБ НУ "Львівська політехніка", слід визначити основні елементи взаємодії: "Читач", "Читальний зал" і "Книгозберігання". На схемі 2 подано основні потоки даних, за якими відбувається обмін інформацією між базою даних НТБ, читачами та працівниками.

"Читач" за допомогою запитів на літературу використовує ресурси бібліотечного фонду. У відповідь на запити отримує бібліотечне обслуговування. "Читальний зал" отримує дані про документ та здійснює його пошук. Працівник відправляє звіт про видачу енциклопедії. "Книгозберігання" за допомогою запитів читального залу відправляє видання чи звіт про його наявність. Надалі відбувається деталізація функціональної структури бази даних (схема 3).

Інформацію в БД поділено на таблиці, які, зі свого боку, складаються з однотипних записів у рядках. Їх можна видаляти, додавати, редагувати. Однотипні поля різних записів утворюють стовпець таблиці. Для практичної реалізації БД було створено шість таблиць:

1. "Автори" — інформація про авторів енциклопедичних видань. Таблиця характеризується такими атрибутами: Код автора, ПІП, Прізвище, Ім'я, Примітки.

2. "Видача енциклопедій" — містить інформацію про кожну видачу з бібліотечного фонду енциклопедій, словників та атрибути: Код видачі, Код назви енциклопедії, Код Працівника, Дата Видачі, Дата Повернення Книги, Шифр, Примітки.

3. Таблиця "Галузі енциклопедичних видань" має атрибути: Код галузі енциклопедії, Класифікація галузевої енциклопедії.

4. Фонд енциклопедичних видань містить бібліографічні описи. Атрибути таблиці "Книги фонду": Код Книги, Назва енциклопедії, Код галузі, За характером інформації енциклопедії, Код автора, Рік видання, Видавництво, Місце видання, Обсяг, Примітки.

5. Таблиця "За характером інформації енциклопедій" має атрибути: Код за характером інформації енциклопедії, Код галузі енциклопедії.

6. "Працівники" — інформація щодо співробітника, який видає літературу. Містить такі поля: Код Працівника, ПІБ працівника.

Докладніший опис структури та вмісту кожної таблиці в режимі конструктора подано на схемі 4.

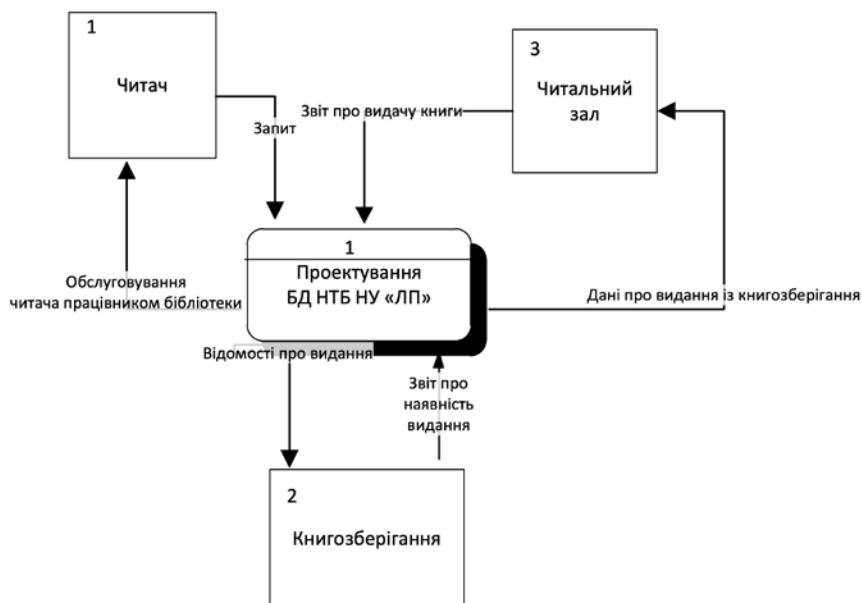

Схема 2. Основні потоки даних

Схема 3. Деталізація функціональної структури бази даних

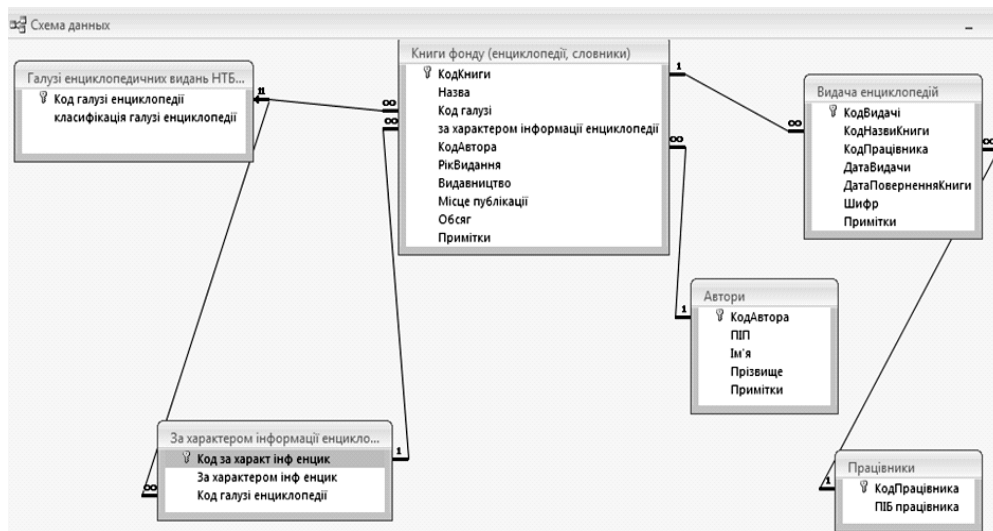
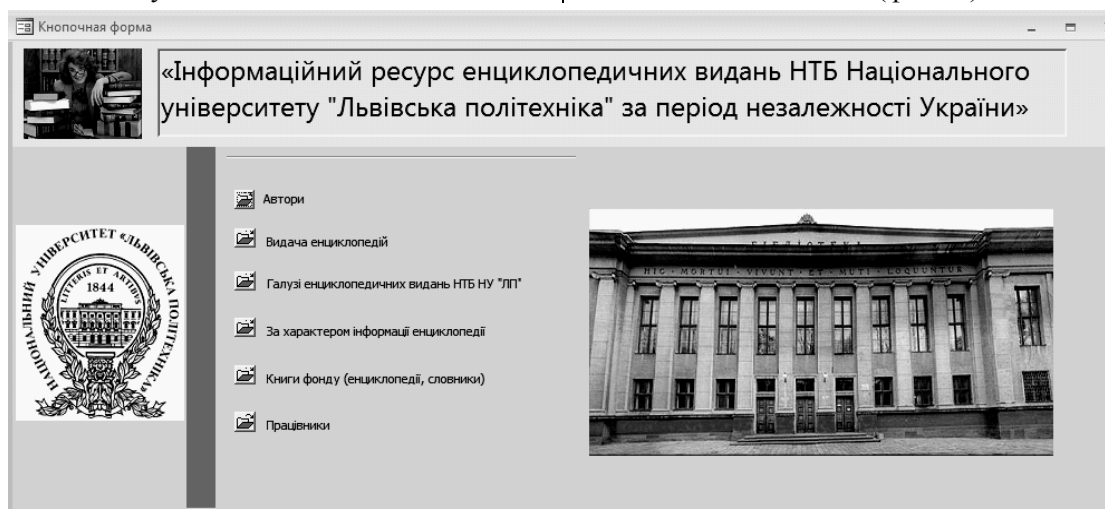

Схема 4. База даних "Інформаційний ресурс енциклопедичних видань науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка»"

Щоб працювати із сукупністю інформації, між таблицями встановлено зв'язок "один до багатьох": одному записові основної таблиці

відповідають кілька записів додаткової таблиці. Також створено кнопку форму, що служить навігацією в базі даних (фото 1).

Фот о 1. База даних енциклопедичних видань НТБ НУ "Львівська політехніка"

Розроблений інтерфейс роботи з базою даних є зручним для користувача та надає повний доступ до енциклопедичних видань НТБ НУ "Львівська політехніка".

Висновки. Відповідно до проведеного аналізу енциклопедичних видань можна констатувати, що українська енциклопедистика успішно розвивається. Перелік енциклопедій, про які йдеться в пропонованому дослідженні, не є вичерпним, бо оглянуто лише ті видання, що набули популярності серед читацької аудиторії. Однак проаналізовані енциклопедії свідчать про широту палітри української енциклопедистики. Згідно з науковими дослідженнями фахівців, простежуємо чітку класифікацію цих видань за низкою ознак: читацька адреса, характер інформації, спосіб групування матеріалу тощо.

Проаналізувавши діяльність науково-технічної бібліотеки Національного університету "Львівська політехніка", можемо стверджувати, що заклад працює в напрямі модернізації структури

управління бібліотечними ресурсами та вдосконалення бібліотечно-інформаційних послуг на основі використання інноваційних технологій. Фонди НТБ містять багате зібрання енциклопедій, що дають змогу дослідникам простежити еволюцію розвитку науки й техніки.

Швидкий та ефективний пошук енциклопедичних видань забезпечує відповідна база даних, створена у бібліотеці Національного університету "Львівська політехніка". Аналіз структури фонду енциклопедичних видань НТБ і системи обслуговування читачів стали основою для побудови схеми бази даних за допомогою ERD-діаграми "сутність — взаємозв'язок". У контексті підвищення ефективності використання енциклопедичних видань зазначена БД допомагає здійснювати систематизацію, упорядкування, отримання інформації за певними запитам та відмінно виконує функцію пошуку інформаційного ресурсу енциклопедичних видань в науково-технічній бібліотеці Національного університету "Львівська політехніка".

Список використаної літератури

1. *Видання. Основні види. Терміни та визначення понять* : ДСТУ 3017:2015. — [Чинний від 2016—07—01]. — Київ : ДП "УкрНДНЦ", 2016. — С. 14.
2. *Добко Т. В.* Українська енциклопедія в електронному середовищі / Т. В. Добко // Українська енциклопедистика : матеріали III Міжнародної наукової конференції. — Київ, 2014. — С. 45—50.
3. *Железняк М.* Українські регіональні енциклопедії: значення, функції, проблеми / М. Железняк, О. Іщенко ; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України // Українська енциклопедистика. Регіональний аспект. — Київ, 2017. — С. 44—49.
4. *Здобут ки української енциклопедистики: характеристика найважливіших видань* / Т. Березюк, О. Іщенко, Р. Пилипчук та ін. // Наука України в світовому інформаційному просторі. Вип. 12. — Київ : Академперіодика, 2015. — С. 9—114.
5. *Королько В. Г.* Сучасні енциклопедії / В. Г. Королько — Київ : Ваклер, 2003. — С. 12—14.
6. *Крайнікова Т.* Довідково-енциклопедичні видання: робоча навчальна програма (напрямок підготовки 6.030303 Видавнича справа і редагування) / Т. Крайнікова ; Київський університет ім. Б. Грінченка. — Київ, 2017. — 38 с.

7. *Ляшко С.* Основні види довідкових видань. Біографічні довідкові видання в Україні / С. Ляшко ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського — Київ : [б. в.], 2006. — Вип. 16. — С. 458—466. — Бібліогр.: 21 назва.
8. *Науково-технічна бібліотека Національного університету "Львівська політехніка".* — Режим доступу : <http://library.lp.edu.ua/pro-biblioteku>. — Назва з екрана.
9. *Смолій В. А.* "Енциклопедія історії України" та сучасна українська енциклопедистика / В. А. Смолій, Г. В. Боряк // Український історичний журнал. — 2014. — № 4. — С. 10.
10. *Українська енциклопедистка : матеріали V Міжнародної наукової конференції.* — Київ, 2017. — 112 с.
11. *Українська енциклопедистка : матеріали IV Міжнародної наукової конференції (9—13 листопада 2015 р., Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України) // Енциклопедичний вісник.* — 2015. — № 6—7.
12. Черниш Н. До питання про сучасну типологію енциклопедій / Наталія Черниш // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 4. — С. 3—8.
13. *Черниш Н.* Нариси з історії української енциклопедичної справи / Н. Черниш. — Львів : Піраміда, 2018. — 348 с.

Svitlana Lisina,

PhD of Historical Sciences,

Associate Professor of the Department of Social Communications and

Information Activities of the National

Lviv Polytechnic University

Information resource of encyclopedic publications in Scientific and Technical Library of the Lviv Polytechnic National University

During the war times and in terms of transit to the information society, there is an intensification of activities in the informatization field of libraries. Libraries, as key components of current system, might expand their functions, starting with the gathering and bibliographical processing of the printed items, to the creation of the information repositories on various portative storages providing access to them by means of global computer networks. This article presents the broad number of reference editions of the scientific and technical library of the Lviv Polytechnic National University by their content aspects (universal and branch encyclopedias), geographical (information items produced in Ukraine) and chronological (1992—2021). Current work describes features of encyclopedic and dictionary editions, shows the chronology of the Ukrainian encyclopedic editions of the Lviv Polytechnic National University Library as a basis of the educational and scientific processes, and outlines the perspective of their usage in practical work of the educational institution. The article presents the formal model of the encyclopedic editions database of the scientific and technical library. Author proposes the "Information resource of encyclopedic editions of the scientific and technical library of the Lviv Polytechnic National University" database (DB) in the Microsoft Access program. Main benefits of the creation and operation of such database are the data acquisition speed, simple and convenient ways of processing several tables in one database, integrity, unity, flexibility, standardization and unification. Main processes of the database operation interact through three external entities: "Reader", "Reading Room" and "Book-keeping". For making the information search in the database by certain criteria easier, there were created such requests as reference publications in a certain field, an author of the publication, a year of publication, a publishing house, place of publication, scope and other. The created database is user-friendly and gives the full access to the reference information library.

Keywords: *encyclopedic editions; encyclopedia; encyclopedic vocabulary; information editions; information resources; database; search queries; scientific and technical library*

References

1. *Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat : DSTU 3017:2015.* (2016). [Editions. Main types. Definitions and concepts of definitions]. Kyiv: DP "UkrNDNC".
2. Dobko T. V. (2014). *Ukrainska entsyklopediia v elektronnomu seredovyschi. Ukrainska entsyklopedystyka : materialy III Mizhnarodnoyi naukovoï konferenciyi* [Ukrainian encyclopedia in the electronic environment. Ukrainian encyclopedism: materials of the 3rd international science conference]. Kyiv, pp. 45—50.
3. Zhelezniak M. & Ishchenko O. (2017). *Ukrainski rehionalni entsyklopedii: znachennia, funktsii, problemy* [Ukrainian regional encyclopedias: meanings, functions, problems]. *Ukrainska entsyklopedystyka. Rehionalnyi aspekt* [Ukrainian encyclopedism. Regional aspects]. The Institute of the encyclopedia research NAN of Ukraine. Kyiv, pp. 44—49.
4. Bereziuk T., Ishchenko O., Pylypchuk R. ta in. (2015). *Zdobutky ukrainskoi entsyklopedystyky: kharakterystyka naivazhlyvishykh vydan* [Achievements of Ukrainian encyclopedism: characteristics of the most important publications]. *Nauka Ukrainy v svitovomu informatsiinomu prostori* [Science of Ukraine in the world information area], 12, pp. 9—114.
5. Korolko V. H. (2003). *Suchasni entsyklopedii* [Modern encyclopedias]. Kyiv: Vakler.
6. Krainikova T. (2017). *Dovidkovo-entsyklopedychni vydannia: robocha navchalna prohrama (napriam pidhotovky 6.030303 Vydavnycha sprava i redahuvannia)* [Reference and encyclopedic editions: working curriculum (educational training 6.030303 Publishing and editing)]. Borys Grinchenko Kyiv University. Kyiv.

7. Liashko S. (2006). Osnovni vydy dovidkovykh vydan. Biografichni dovidkovi vydannia v Ukraini [Main types of the information editions. Biographical information editions in Ukraine]. *Scientific works of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 16, pp. 458—466.
8. *Naukovo-tekhnichna biblioteka Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha"*. (2022). [Scientific and technical library of the Lviv Polytechnic National University]. Available at: <http://library.lp.edu.ua/pro-biblioteku>.
9. Smolii V. A. & Boriak H. V. (2014). "Entsyklopediia istorii Ukrainy" ta suchasna ukrainska entsyklopedystyka ["Encyclopedia of Ukrainian history" and modern Ukrainian encyclopedism]. *Ukrainian historical journal*, 4, p. 10.
10. *Ukrainska entsyklopedystyka : materialy V Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii* [Ukrainian encyclopedism: materials of the V International science conference] (2017). Kyiv.
11. *Ukrainska entsyklopedystyka : materialy IV Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii* [Ukrainian encyclopedism: materials of the IV international science conference] (November 9—13, 2015). *Encyclopedic journal*, 6—7.
12. Chernysh N. (2015). Do pytannia pro suchasnu typolohiiu entsyklopedii [To the question of the modern typology of encyclopedias]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 4, pp. 3—8.
13. Chernysh N. (2018). *Narysy z istorii ukrainskoï entsyklopedychnoi spravy* [Essays on the history of the Ukrainian encyclopedic case]. Lviv: Piramida.

Надійшла до редакції 9 вересня 2022 року

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО

УДК 002.2(073):005.92:[005:004]

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.9(314).24-33

Надія Бачинська,

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри інформаційних технологій

Київського національного університету культури і мистецтв,

e-mail: n.bachynska17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3912-7108>

Система документно-інформаційних комунікацій: термінологічний аналіз

Стаття містить аналітичний аналіз сучасного стану та вектора розвитку термінологічного базису системи документно-інформаційних комунікацій, що наразі перебуває на шляху трансформаційного переходу від архаїчного ієрархічного документального упорядження до адаптивних, логічних і раціональних схем, які впроваджують провідні міжнародні інституції.

Зауважено про нагальну потребу вивчення сучасних підходів до імплементації нормативних практик через адаптивну гармонізацію регуляторно-регламентних положень провідних міжнародних інституцій.

Метою статті є корелятивний аналіз еволюції термінологічної бази супроводу мультисферної діяльності до норм провідних міжнародних інституцій із фокусом на розвитку системи документно-інформаційних комунікацій. Акцентовано, що подібно до реорганізації й трансформації системи документального супроводу, документообігу та системи документно-інформаційної внутрішньогалузевої та міжінстанційної комунікації потрібна адаптація поточної термінологічної бази до сучасних цивілізаційних вимог.

З'ясовано, що в українському документно-інформаційному просторі на шляху переходу до цивілізаційних методів формування системи документоупорядження та організації міжінстанційних і міжгалузевих службових комунікацій неодноразово здійснювалися спроби запровадження вже готових рішень (із різними рівнями адаптації під локальні умови української реальності). Наголошено, що на найвищому регуляторно-регламентному рівні вітчизняний документно-інформаційний простір прагне до інтеграції провідних міжнародних практик у термінологічний базис, відповідно до чого очікується організація ефективної міжінстанційної та міжгалузеві службової комунікації з відповідним документальним супроводом у межах сучасних трендів міжнародного справочинства.

З допомогою бібліографічних інструментів наукового пошуку в провідних наукометричних базах проведено корелятивний аналіз визначень, що становлять термінологічний базис системи документно-інформаційних комунікацій і циркулюють в українському та міжнародному наукових просторах. Аналіз дав змогу визначити головні цілі, яких має досягти українська система документоупорядження, та вектори подальшого розвитку систем документального супроводу мультисферної діяльності.

Ключові слова: термінологічний базис; наукометрична база; бібліографічний аналіз; кореляційний аналіз; документоупорядження; адаптивна гармонізація

Постановка проблеми. У межах поточного дослідження ставимо завдання виконати термінологічний аналіз системи документно-інформаційних комунікацій у ракурсі еволюційного роз-

витку та гармонізації з провідними цивілізаційними системами документоупорядження й організації міжінстанційної та міжгалузеві службової комунікації.